

Bergensavisen forsømmer vær varsom plakaten og god presseskikk

Etter at lov om psykisk helsevern ble endret i 2017, har pasienter med samtykkekompetanse rett til å nekte behandling, selv om fagfolkene mener behandling er nødvendig. Tvang skal kun brukes der det var fare for eget eller andres liv eller helse.

Mange medlemmer i Hvite Ørn – bruker og interesseorganisasjon for psykisk helse - har reagert på hvordan Bergensavisen har fremstilt problemene innen psykisk helsevern.

I vår organisasjon er det svært mange som har erfart psykose og tvangsbehandling. Vi ble sjokkert over hvilket regime og hvilke holdninger som råder innen psykisk helsevern. Vi hadde forventet at dette skulle være et kunnskapsbasert fagfelt der man blir møtt med respekt og empati og får reell hjelp når man har det vanskelig. Vår erfaring er en utstrakt bruk av undertrykkende tvang og krenkelser i stor utstrekning. Da er det til å gråte blod av hvordan Bergensavisen vinkler denne viktige saken.

Til tross for stor satsning på psykisk helsehjelp i Norge, med opptrappingsplanen fra 1999 -2006, har helsegevinsten uteblitt. Resultatet har blitt flere skadelidende, behandlingstrengende og uføre ifølge statistikk fra NAV og Health at a Glance 2019 OECD Indicators.

Vi vil også gjøre oppmerksom på at Norge topper statistikken for overdødelighet innen OECD, både for pasienter med schizofreni og bipolar lidelse. I Norge er dødelighetsgraden på henholdsvis 6.1 og 4.6. Til sammenligning har Finland henholdsvis 3,1 og 2,5 og Litauen har 1,8 og 1,3

Sånn sett er det mye som tyder på at behandlingen i psykisk helsevern gjør mere skade enn nytte, og at pasientene gjennomskuer dette og derfor motsetter seg behandlingen med god grunn. I stedet for å ta tak i tilgjengelige fakta starter Bergensavisen en uthenging og stigmatisering av psykotiske mennesker som potensielle mordere og voldsutøvere. I en serie artikler fra 24. oktober 2020 får lovendringen i 2017 skylden for det meste. I den siste artikkelen fremstilles også politiets drap på Morten Michelsen (39) som en konsekvens av denne lovendringen.

Avisen har for det andre ikke satt seg inn i, eller ikke valgt å ta med vesentlige fakta. Regjeringen oppnevnte 24. april 2009 et utvalg som skulle undersøke saker hvor personer med kjent psykisk lidelse har tatt liv i perioden 1.1.2004 – 1.5.2009. Formålet med gjennomgangen var læring, slik at det eventuelt kan iverksettes tiltak med sikte på å unngå slike tragiske hendelser i fremtiden. De leverte sin rapport 3. mai 2010. Utvalget fant ut at det ikke er mulig å forutsi hvem som dreper. Vold og drap kunne ikke forklares ut fra helsefaktorer alene, men ifølge rapporten er den mest fremtredende årsaksfaktoren rusmiddelbruk, og i særlig grad alkohol. Dette gjelder både personer med og uten psykiske lidelser.

Slik som vi ser det, er det like usaklig å fremstille alle psykoserammede som potensielle voldsforbrytere, som det ville være å fremstille alle som nyter alkohol som potensielt farlige og kriminelle mennesker.

Det er også kjent at tvangsmedisinerte mennesker ofte tyr til rusmidler, dette som en form for selvmedisinering og motgift mot uutholdelige bivirkninger fra medikamentene.

Den tredje faktaopplysningen som ikke kommer frem er at lovens krav om at en pasient må mangle samtykkekompetanse for å kunne legges inn og behandles mot sin vilje, ble ikke bare satt inn for å begrense unødvendig tvang, men det var også en nødvendig tilpasning av det norske lovverket for å

kunne oppfylle kravene som stilles til Norge som rettstat og medlemsland tilsluttet menneskerettighetskonvensjonen.

Bergensavisen har på sviktende grunnlag agitert for at psykoserammede som gruppe skulle utsettes for tap av borgerrettigheter, og brudd på menneskerettigheter, uten at noen av de pasienter som rammes av dette forslaget, eller deres representanter og organisasjoner, har kommet til ordet.

Sett fra vårt ståsted er artikkelserien et brudd på vær varsom plakatens § 1.5 som har følgende ordlyd: «Det er pressens oppgave å beskytte mennesker mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre». Her har Bergensavisen gjort det motsatte. I stedet for å beskytte velger avisen å stigmatisere en hel gruppe utsatte og ofte forsømte mennesker, med krav om tap av menneskerettigheter.

Media har stor makt, og det er ikke akseptabelt at en avis tilsidesetter fakta og prinsippet om kontradiksjon. Vinner man aksept for at en gruppe mennesker skal lide tap av borger- og menneskerettigheter kan ingen lenger føle seg trygge. Det er vår oppriktige overbevisning at Bergensavisen med denne formen for kampanjejournalistikk bedriver samfunnsskadelig virksomhet.

Jan-Magne Tordenherte Sørensen, styrets leder, på vegne av styret i Hvite Ørn Norge